

**Міністерство освіти і науки України
Гірничий коледж
Державного вищого навчального закладу
«Криворізький національний університет»**

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

ЗБІРНИК ЗАВДАНЬ

для студентів всіх економічних спеціальностей

Кривий Ріг, 2016

Укладач Онофрієнко Н.О.

Збірник завдань розроблений для забезпечення навчальної дисципліни «Економічний аналіз» для студентів спеціальності 5.03050401 «Економіка підприємства». Вони містять усі розділи та теми курсу «Економічного аналізу» з прикладами розв'язання завдань.

Рекомендовано цикловою комісією економічних дисциплін Гірничого коледжу Криворізького національного університету

Загальні вказівки

Збірник завдань розроблено відповідно до програми курсу «Економічного аналізу» для студентів всіх економічних спеціальностей денної та заочної форм навчання, які згідно з навчальними планами вивчають даний предмет. Збірник задач охоплює усі розділи та теми курсу «Економічного аналізу», а саме:

- Тема 1. Предмет і види економічного аналізу.
- Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу
- Тема 3. Інформаційна база та організація економічного аналізу
- Тема 4. Аналіз попиту, стану ринку та обсягу реалізації продукції підприємства.
- Тема 5. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.
- Тема 6. Аналіз виробничих ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємства.
- Тема 7. Аналіз витрат на виробництво продукції.
- Тема 8. Аналіз фінансових результатів і рентабельності.
- Тема 9. Аналіз фінансового стану підприємства.

Мета виконання завдань

Набути практичних навичок з економіко-аналітичної роботи та володіння сучасними методами економічних досліджень, майстерністю точного, своєчасного, всебічного аналізу результатів господарської діяльності підприємств різних форм власності.

Тема 1. Предмет і види економічного аналізу

Перевірка знань студентів за темою відбувається в процесі розв'язання навчальних і контролюючих тестів, обробки додаткових інформаційних джерел, створення та заслуховування рефератів з окремих питань теми, що дозволять поглибити теоретичні та практичні знання студентів.

Реферати:

1. Економічний аналіз і теорія пізнання.
2. Економічний аналіз та основні принципи діалектики.
3. Місце економічного аналізу в системі наук.
4. Аналіз ринкової економіки: роль і місце економічного аналізу в управлінні підприємствами різноманітних форм власності та підвищенні ефективності господарювання.
5. Проблеми і перспективи розвитку економічного аналізу.

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Перевірка знань студентів за темою відбувається в процесі розв'язання навчальних і контролюючих тестів, обробки додаткових інформаційних джерел.

Тема 3. Інформаційна база та організація економічного аналізу:

Завдання 1.

Розкрити сутність та навести приклади показників, які використовуються в економічному аналізі:

- а) кількісні та якісні;
- б) загальні й специфічні;
- в) узагальнюючі (синтетичні), часткові і допоміжні;
- г) абсолютні та відносні;
- д) натуральні й вартісні;

- е) факторні і результативні;
 ж) нормативні, планові, облікові, звітні, аналітичні.
 За якими напрямками класифікуються ці взаємозв'язані показники?

Тема 4 Аналіз попиту, стану ринку та обсягу реалізації продукції підприємства

Завдання 1.

Визначити, які види порівнянь можливі, якщо є такі дані: На підприємстві А трудомісткість виробництва продукції (в нормо-годинах) становила:

за планом - 30;

за звітом -35;

за минулий звітний період - 37.

На аналогічному підприємстві Б трудомісткість дорівнювала 29.

Яке призначення можливих порівнянь?

Завдання 2.

Які показники можна порівняти для оцінки виконання плану, дотримуючись умов порівняння показників? Обсяг товарної продукції:

а) за планом — 640 тис. грн.;

б) фактично в діючих цінах — 660 тис. грн.;

в) фактично в цінах плану — 650 тис. грн.

Завдання 3.

Який вид порівняння використовується для оцінки виконання перспективного плану розвитку виробництва за таблицею?

ВИКОНАННЯ ПЕРСПЕКТИВНОГО ПЛАНУ ВИРОБНИЦТВА

Вид продукції	План на п'ять років	План на три роки	Фактично за три роки	Відхилення від плану (гр.3 - гр.2)	Скоригований план на два останніх роки (гр.1 - гр.3)
А	400	250	22000	-3000	18000
Б	600	350	33000	-2000	27000
В	250	150	16000	+1000	9000
і т. д.					

Завдання 4.

Які відносні показники динаміки товарної продукції можна розрахувати, маючи такі дані:

Показники	Минулий звітний період	За звітний період, тис. грн.		Відхилення планового випуску від минулого звітнього періоду		Відхилення фактичного випуску			
		за планом	фактично	абсолютне, тис. грн.	%	від плану		від минулого звітнього періоду	
						абсолютне, тис. грн.	%	абсолютне, тис. грн.	%
Товарна продукція в планових цінах	32800	33905	35600	1105		1695		2800	

Завдання 5.

Які елементи методу економічного аналізу необхідно застосувати для вивчення соціально-демографічної структури колективу підприємства? Проаналізувати кадровий склад підприємства за статтю, віком та стажем роботи. Розрахувати середній вік робітників на підприємстві і середній стаж їх роботи. Визначити заходи щодо раціоналізації соціально-демографічної структури за таблицею.

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНОЇ СТРУКТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

Показники	Минулий звітний період	Звітний період	
		за планом	фактично
Склад робітників основної діяльності, чол.			
а) чоловіки	1120	1130	1100
в тому числі робітники	820	860	864
б) жінки	790	750	780
в тому числі робітники	628	565	543
Віковий склад:			
до 18 років	8	9	"I
Від 18 до 25 років	250	243	221
Від 26 до 36 років	301	282	299
37 років і старше	521	542	567

Завдання 6.

За наведеними даними розрахувати темпи зростання фондів, фондоозброєності і продуктивності праці.

ТЕМПИ ЗРОСТАННЯ ФОНДОВІДДАЧІ, ФОНДООЗБРОЄНОСТІ ПРОДУКТИВНОТІ ПРАЦІ

Показники	Минулий звітний період	Звітний період	Темпи зростання, %
Продуктивність праці одного працюючого, грн..	952,8	1108,1	
Фондоозбросеність, грн.	9,44	10,64	
Фондовіддача, коп.	100,88	104,12	

Вкажіть на зв'язок між цими показниками.

Завдання 7.

Виділити кількісні, структурні та якісні показники:

- * середньорічна вартість основних фондів;
- * чисельність працюючих;
- * виробіток працюючого;
- * питома вага числа робітників у чисельності працюючих;
- * собівартість одиниці продукції;
- * норма витрат матеріалів на одиницю продукції;
- * витрати робочого часу;
- * фондівіддача.

Завдання 8.

Розрахувати вплив трудових факторів на зміну обсягу виробництва, використовуючи спосіб абсолютних різниць за таблицею.

РОЗРАХУНОК ВПЛИВУ ТРУДОВИХ ФАКТОРІВ НА ЗМІНУ ОБСЯГУ ВИРОБНИЦТВА ЗА ДОПОМОГОЮ СПОСОБУ АБСОЛЮТНИХ РІЗНИЦЬ

Показники	За планом	Фактично	Відхилення від плану	% виконання плану
Товарна продукція за місяць, тис. грн.	312,8	293,44		
Середньоспискова чисельність робітників	200	180		
Середньомісячний виробіток, грн.	1564	1630		

Завдання 9.

Обчислити вплив трудових факторів на зміну обсягу товарної продукції способом відносних різниць.

ВИХІДНІ ДАНІ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ СПОСОБОМ ВІДНОСНИХ РІЗНИЦЬ

Показник	За планом	Фактично	Відхилення від плану	Процент виконання плану
Товарна продукція за місяць, тис. грн.	312,8	293,44		
Середньоспискова чисельність робітників	200	180		
Загальна кількість відпрацьованих усіма робітниками людино-днів	36800	30888		
Загальна кількість відпрацьованих усіма робітниками людино-годин	4600	3960		
Середнє число днів роботи одного робітника (рядок 4 / рядок 2)	23	22		
Середня тривалість робочого дня, год (рядок 3 / рядок 4)	8,0	7,8		
Середньогодинний виробіток робітника, грн.	8,5	9,5		

Результати аналізу оформити в таблиці наступного змісту.

РОЗРАХУНОК СПОСОБОМ ВІДНОСНИХ РІЗНИЦЬ

Показники	% виконання плану	Різниця в рівнях процентів	Розрахунок впливу факторів, тис. грн.	Назва фактора
Середньоспискова чисельність робітників				
Загальна кількість відпрацьованих усіма робітниками людино-днів				
Загальна кількість відпрацьованих усіма робітниками людино-годин				
Обсяг товарної продукції				
Разом				

Згідно з наведеною вище інформацією встановити вплив трудових факторів на зміну обсягу виробництва способом ланцюгових підстановок. Розрахунки здійснити в таблиці:

РОЗРАХУНОК СПОСОБОМ ЛАНЦЮГОВИХ ПІДСТАНОВОК

Номер підстановки	Взаємодіючі фактори				Узагальнюючий показник (обсяг товарної продукції, тис.грн.)	Розрахунок величин впливу факторів, тис.грн.
	Чисельність робітників	середня кількість днів одного робітника	середня тривалість робочого дня, год	середньогодинний виробіток, грн.		
За планом						
Перша підстановка						
Друга підстановка						
Третя підстановка						
Четверта підстановка						

На основі проведених обчислень навести конкретний приклад застосування балансового методу.

Завдання 10.

Розрахувати результативний показник і вплив факторів на нього способом ланцюгових підстановок, якщо відомо:

Показник	Одиниця виміру	За планом	За звітом	Відхилення
Середня тривалість робочого дня	година	8,00	7,85	
Середньогодинний виробіток	грн.	40	45	
Кількість днів, відпрацьованих одним робітником за рік	день	230	210	

Завдання 11.

Визначити способом абсолютних різниць кількісний вплив факторів на середньорічний виробіток одного працюючого, коли відомо:

Показники	За планом	За звітом	Відхилення
Питома вага робітників у загальній кількості ПВП			
Середньорічний виробіток одного робітника, тис. грн.			

Завдання 12.

Розрахувати способом відносних різниць вплив на середньорічний виробіток одного працюючого і на обсяг продукції, зміну питомої ваги робітників у загальній чисельності ПВП і середньорічного виробітку одного робітника.

АНАЛІЗ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ОДНОГО ПРАЦЮЮЧОГО

Показник	Одиниця виміру	За планом	За звітом	Процент виконання плану
Середньорічний виробіток робітника	тис. грн.	520	530	
Питома вага чисельності робітників у чисельності ПВП	коєф.	0,68	0,65	
Чисельність працюючих	чол.	152	150	

Тема 5. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг:

Завдання

Однією з розповсюджених аналітичних задач, розв'язуваних із застосуванням кореляційно - регресійного методу, є задача на запуск - випуск. Припустимо, що маються фактичні дані про запуск і випуск промислових виробів:

Фактичні дані про запуск — випуск промислових виробів, тис. шт.

Запуск x	18	22	13	20	15	14	$\sum_{i=1}^6 x_i = 102$
Випуск y	17,2	20,9	11,6	18,7	14,1	12,9	$\sum_{i=1}^6 y_i = 95,4$

Потрібно визначити залежність випуску виробів у середньому від їхнього запуску, склавши відповідне рівняння регресії.

Значення \bar{x} і \bar{y} визначаються по формулах:

$$\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}; \quad \bar{y} = \frac{\sum_{i=1}^n y_i}{n}; \quad n = 6, \quad i = 1, \dots, 6;$$

$$\bar{x} = \frac{102}{6} = 17; \quad \bar{y} = \frac{95,4}{6} = 15,9.$$

Подальшим обчисленням надається таблична форма, що підвищує їхню наочність:

$(x_i - \bar{x})$	$(x_i y_i - x_i \bar{y})^2$	$(y_i - \bar{y})$	$(y_i - \bar{y})^2$	$(x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})$
1	1	1,3	1,69	1,3
5	25	5	25	25
-4	16	-4,3	18,49	17,2
3	9	2,8	7,84	8,4
-2	4	-1,8	3,24	3,6
-3	9	-3	9	9

$$\sum_{i=1}^6 (x_i - \bar{x})^2 = 64$$

$$\sum_{i=1}^6 (y_i - \bar{y})^2 = 65,26$$

$$\sum_{i=1}^6 (x_i - \bar{x}) \cdot (y_i - \bar{y}) = 64,5$$

Тіснота зв'язку між показниками запуску і випуску вимірюється коефіцієнтом кореляції, що обчислюється по формулі:

$$V = \frac{\alpha^2 xy}{\alpha x \sigma y}$$

Підставляючи відповідні значення, одержимо:

$$\sigma_x = \sqrt{\frac{\sum_i (x_i - \bar{x})^2}{n}} = \sqrt{\frac{64}{6}} = 3,27;$$

$$\sigma_y = \sqrt{\frac{\sum_i (y_i - \bar{y})^2}{n}} = \sqrt{\frac{65,26}{6}} \approx 3,30;$$

$$\sigma_{xy} = \frac{1}{n} \sum (x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y}) = \frac{64,5}{6} = 10,75;$$

$$V = \frac{10,75}{3,27 \cdot 3,30} = \frac{10,75}{10,79} \approx 0,996.$$

Вважаючи формулу зв'язку лінійної ($y = a_0 + a_1 x$), визначимо залежність випуску промислових виробів від їхнього запуску. Для цього вирішується система нормальних рівнянь:

$$n a_0 + a_1 \sum_i x_i = \sum_i y_i$$

$$a_0 \sum_i x_i + a_1 \sum_i x_i^2 = \sum_i x_i y_i$$

Величини $\sum_i x_i^2$ та $\sum_i x_i y_i$ представлені в наступній таблиці:

x_i^2	324	484	169	400	225	196		$\sum_i x_i^2 = 1798$
$x_i y_i$	309,6	459,8	150,8	374,0	211,5	180,6		$\sum_i x_i y_i = 1686,3$

Значення a_0 визначаємо з першого рівняння:

$$6a_0 + 102a_1 = 95,4;$$

$$102a_0 + 1798a_1 = 1686,3;$$

$$a_0 = \frac{95,4 - 102a_1}{6}, \text{ або } a_0 = 15,9 - 17a_1.$$

Підставляючи знайдене вираження a_0 у друге рівняння, знаходимо значення a_1 :

$$102(15,9 - 17a_1) + 1798a_1 = 1686,3;$$

$$1621,8 - 1734a_1 + 1798a_1 = 1686,3;$$

$$64a_1 = 1686,3 - 1621,8;$$

$$64a_1 = 64,5; \quad a_1 = 1,01;$$

$$a_0 = 15,9 - 17 \cdot 1,01; \quad a_0 = 15,9 - 17,17;$$

$$a_0 = -1,27.$$

Отже, рівняння регресії в остаточному виді одержало наступний вид:

$$y = -1,27 + 1,01x$$

Перевірка:

$$y = -1,27 + 1,01 \cdot 17 = -1,27 + 17,17;$$

$$Y = 15,9.$$

Тема 6. Аналіз виробничих ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємства:

Завдання 1.

Згрупувати наведені джерела інформації за трьома видами:

Джерело інформації	Види джерел інформації		
	Планові	Облікові	Позаоблікові
Розрахунково-платіжна відомість			
Форма 2 «Звіт про фінансові результати»			
Бізнес-план			
Фінансовий план			
План соціального розвитку			
П(С)БО 1			
Договір постачання			
Накази, розпорядження керівника підприємства			
Аудиторський висновок			
Табель обліку робочого часу			
Довідка про стан попиту і пропозиції на продукцію підприємства			

Завдання 2.

Згрупувати наведені джерела інформації за видами:

Джерело інформації	Види джерел інформації		
	Планові	Облікові	Позаоблікові
Акт ревізії			
Звіт про наявність та рух основних засобів			
Звітна калькуляція собівартості продукції			
Договір застави			
Протокол зборів акціонерів			
Накази Президента			
Рекламні проспекти			
План матеріально-технічного забезпечення			

Тема 7. Аналіз витрат на виробництво продукції

Перевірка знань студентів за темою відбувається в процесі розв'язання навчальних і контролюючих тестів, обробки додаткових інформаційних джерел.

Тема 8. Аналіз фінансових результатів і рентабельності

Перевірка знань студентів за темою відбувається в процесі розв'язання навчальних і

контролюючих тестів, обробки додаткових інформаційних джерел, створення та заслуховування рефератів з окремих питань теми, що дозволять поглибити теоретичні та практичні знання студентів.

Тема 9. Аналіз фінансового стану підприємства:

Завдання 1.

а) Проаналізувати динаміку витрат підприємства.

б) Оцінити структуру собівартості продукції, структурні зрушення, які відбулися протягом періоду, що аналізується.

Вихідна інформація:

Елементи витрат	Минулий звітний період		Звітний період	
	сума, тис. грн.	питома вага у % до підсумку витрат	сума, тис. грн.	питома вага у % до підсумку витрат
Матеріальні витрати				
сировина і основні матеріали	3738		3406	
покупні напівфабрикати та комплектуючі вироби	—		—	
Паливо й енергія	871		1058	
будівельні матеріали	10000		13500	
запчастини	5045		6000	
тара і тарні матеріали	3600		3716	
допоміжні матеріали	1088		1717	
Всього матеріальних витрат	23342		29397	
Витрати на оплату праці	8196		8573	
Відрахування на соціальні заходи	690		733	
Амортизація	1927		2044	
Інші операційні витрати	1007		1320	
Витрати на виробництво, всього	36 162		42067	
Витрати, які не включаються у виробничу собівартість продукції	2539		2967	
Зміна залишків витрат у майбутніх періодах (приріст віднімається, зменшення додається)	+59		+51	
Зміна залишків резерву майбутніх платежів (приріст додається, зменшення віднімається)	—		—	
Собівартість валової продукції	38451		39 151	
Зміна залишків незавершеного виробництва (приріст віднімається, зменшення додається)	-309		-832	
Виробнича собівартість товарної продукції	33373		38319	

Завдання 2.

1. На підставі даних бухгалтерського обліку визначити витрати на 1 грн. товарної продукції.

ВИТРАТИ НА 1 грн. ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Показники	За планом	Фактичний випуск продукції			
		планові норми і планові ціни	в цінах, прийнятих у плані	діючі ціни на матеріали і планові на продукцію	фактично
Обсяг продукції в порівняльних цінах, тис. грн.	10942	10083	10083	10083	10612,55
Виробнича собівартість продукції, тис. грн.	8752	8490	8504	8641	8654,51
Витрати на 1 грн. продукції (ряд 2: ряд 1)					

2. На підставі інформації таблиці проаналізуйте вплив факторів на зміну фактичних витрат на 1 грн. товарної продукції від планових:

АНАЛІЗ ВИТРАТ НА 1 грн. ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Показники	Витрати (коп.)	Методика розрахунку	Розмір впливу	Фактори зміни витрат
Планові витрати на 1 грн. товарної продукції				
Затрати на 1 грн. фактично випущеної продукції:				
планові норми і планові ціни				
планові ціни на матеріали та продукцію і фактичні норми витрат матеріалів				
планові ціни на продукцію та фактичні норми і ціни на матеріали				
фактично				

Завдання 3.

1. Проаналізувати матеріальні витрати у собівартості продукції.
2. Визначити вплив факторів на зміну матеріальних витрат.
3. Дати оцінку впливу факторів та підрахувати резерви зниження собівартості за рахунок ефективнішого використання ресурсів.

Вихідна інформація:

Показники	Сума, тис. грн.	Розрахунок впливу факторів	Назва фактора
Сировина та матеріали, за винятком понадпланових відходів:			
1) за планом	11743		
2) фактично:			
а) за планом, перерахованим на фактичний обсяг продукції при плановій структурі	12340		

б) за плановими нормами та плановими цінами на фактичний випуск продукції при фактичній структурі	13470		
в) фактичний обсяг за плановими цінами	13960		
г) фактичний обсяг за фактичними цінами	15021		

Завдання 4.

1. Визначити вплив зворотних відходів на величину собівартості продукції.
2. Розрахувати можливий резерв зменшення собівартості продукції.
3. Скласти доповідну записку з переліком можливих причин виникнення понадпланових відходів, подати її керівництву, з вказівкою на конкретного адресата.

Вихідна інформація:

Показники	I квартал		II квартал	
	план	факт	план	факт
Сировина та матеріали	6500	5850	5400	5550
Зворотні відходи, в тому числі	180	210	350	370
за ціною можливого використання	120	120	140	160
за ціною сировини	—	580	—	420

Завдання 5.

1. Провести аналіз витрат на оплату праці робітників підприємства в собівартості продукції.

2. Розрахувати вплив факторів на зміну трудових витрат у собівартості продукції; вказати, які зміни факторів є позитивними, а які негативними, їх причини та наслідки.

Вихідна інформація:

Показники	Сума, тис. грн.	Розрахунок впливу факторів	Назва факторів
Сума прямої зарплати			
За планом	4566		
Фактично:			
за планом, перерахованим на фактичний випуск продукції при плановій структурі	4985		
за плановим рівнем витрат на фактичний випуск продукції	5983		
фактично при плановому рівні оплати	4059		
фактично	5515		

Завдання 6.

Проаналізувати прибуток від реалізації (валовий прибуток), використовуючи наступні дані:

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПРИБУТКУ ВІД РЕАЛІЗАЦІЇ (ВАЛОВОГО ПРИБУТКУ)

Показники	За попередній період	Фактичний продаж за базовими цінами і собівартістю	Фактично за звітний період
Чистий дохід (виручка від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг)	12403	13289	40150
Собівартість реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг	8295,5	8888	29889,5
Валовий прибуток (прибуток від реалізації продукції)	4107,5	4401	10260,5

За наведеними даними розрахувати вплив факторів на зміну валового прибутку (прибутку від реалізації продукції) і дати оцінку їх впливу:

1. Зміна цін продажу (реалізації продукції). *Алгоритм розрахунку:* ряд. 1 гр. 3 - ряд. 1 гр. 2.
2. Зміна собівартості реалізованої продукції. *Алгоритм розрахунку:* ряд. 2 гр. 3 - ряд. 2 гр. 2.
3. Зміна обсягу продаж продукції. *Алгоритм розрахунку:* ряд. 3 гр. 1 x [(ряд. 1 гр. 2 : ряд. 1 гр. 1) x 100-100] : 100.
4. Зміна структури та асортименту продукції. *Алгоритм розрахунку:*
 - а) $x_2 = \text{ряд. 3 гр. 2} - \text{ряд. 3 гр. 1}$;
 - б) $x_2 - x_1$.

Завдання 7.

За даними ф. 2 «Звіт про фінансові результати» обчислити динаміку і структуру чистого прибутку підприємства.

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ І СТРУКТУРИ ЧИСТОГО ПРИБУТКУ

Показники	За попередній період		За звітний період		Відхилення	
	сума	%	сума	%	Сума	%
Прибуток від продажу товарної продукції (валовий прибуток)						
Фінансовий результат іншої діяльності						
Доходи від фінансових операцій						
Витрати і збитки від фінансових операцій						
Чистий прибуток						

Завдання 8.

Проаналізуйте виконання підприємством плану прибутку від реалізації продукції, а також оцініть вплив факторів на зміну розміру прибутку. Для цього у Вашому розпорядженні наступна інформація:

Найменування продукції	Обсяг реалізації продукції, тис. шт.		Ціна, грн.		Собівартість, грн.	
	за планом	фактично	за планом	фактично	за планом	фактично
А	10	8	800	750	600	600
В	6	5	1200	1500	800	1000
С	5	15	600	600	450	500

Завдання 9.

Проаналізуйте результати діяльності підприємства за звітний квартал. З приводу цього є така інформація: обсяг реалізації продукції за планом — 1000 млн. грн., фактично — 800 млн. грн., фактично в планових цінах — 900 млн. грн.; собівартість реалізованої продукції за планом — 759 млн. грн., фактично — 600 млн. грн., фактично по плановій собівартості — 500 млн. грн. Для об'єктивної оцінки діяльності підприємства розрахувати плановий та фактичний обсяги прибутку під впливом створюваних факторів.

Завдання 10.

Підприємство виготовляє два види продукції — А і В, які становлять відповідно 60 і 40 % у загальному випуску продукції. Змінні витрати для продукції А становлять 60 % ціни і для В — 85 % ціни. Постійні витрати на рік — 150 тис. грн.

Розрахувати критичний обсяг продаж у гривнях. Скільки необхідно виготовляти і продавати продукції, щоб одержати прибуток у сумі 15 тис. грн., якщо постійні витрати збільшаться на 30%?

Завдання 11.

За даними балансу (ф. 1) визначити:

—вартість майна підприємства (підсумок активу балансу або валюта балансу);

—проаналізувати структуру майна підприємства, оцінити, в якому напрямку розвивається підприємство і які досягнення є у використанні засобів.

ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА СТАНУ МАЙНА

Показник	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	І Зміна
Всього майна (валюта балансу)			
Основні засоби і необоротні активи			
в % до майна			
Оборотні активи (оборотний капітал)			
в % до майна			
Запаси			
в % до оборотного капіталу			
дебіторська заборгованість			
в % до оборотного капіталу			
грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті			
в іноземній валюті			
в % до оборотного капіталу			
в національній валюті			
в іноземній валюті			

Завдання 12.

Розрахувати та проаналізувати основні показники ефективності використання майна.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ВИКОРИСТАННЯ МАЙНА

Показники	1-й звітний період	2-й звітний період
Загальна величина активів, тис. грн.	301,431	
Власний капітал (середня величина), тис. грн.	194,547	
Короткострокові зобов'язання	35,362	
Середня величина активів, тис. грн.	278,684	
Середня величина поточних активів, тис. грн.	88,5	
Виручка від реалізації, тис. грн.	155,725	
Прибуток до сплати податку, тис. грн.	51,385	
Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, тис. грн.	36,110	
Рентабельність активів, % (ряд. 8 / ряд. 4) • 100 %		
Рентабельність поточних активів, % (ряд. 8 / ряд. 5) • 100 %		
Рентабельність інвестицій, % (ряд. 7 / (ряд. 4-ряд. 3)) • 100 %		
Рентабельність власного капіталу, % (ряд. 8 / ряд. 2) • 100 %		
Рентабельність продажу, % (ряд. 8 / ряд. 6) • 100%		

Завдання 13.

За даними балансу ліквідності розрахувати і проаналізувати основні показники ліквідності:

1. Загальний коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної ліквідності) визначається за формулою:

$$K_{зл} = (A1 + A2 + A3) : (П1 + П2)$$

Теоретичне значення — 2—2,5.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності встановлюється за формулою:

$$K_{зл} = (A1 + A2) : (П1 + П2)$$

Теоретичне значення — 0,7—0,8.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності обчислюється за формулою:

$$K_{абл} = (A1) : (П1 + П2).$$

Теоретичне значення — 0,2—0,25.

Завдання 14.

Проаналізувати платоспроможність підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів, які розрахувати за даними балансу.

НОРМАТИВНІ ФІНАНСОВІ КОЕФІЦІЄНТИ

Показники	Спосіб розрахунку	Нормальне обмеження	Пояснення
Загальний показник платоспроможності	$I_1 = (A_1 + 0,5A_2 + 0,3A_3) / (\Pi_1 + 0,5\Pi_2 + 0,3\Pi_3)$	$I_1 \geq 1$	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$I_2 = A_1 / (\Pi_1 + \Pi_2)$		Показує, яку частину короткострокової заборгованості підприємство може погасити найближчим часом за рахунок грошових коштів
Коефіцієнт «критичної оцінки»	$I_3 = (A_1 + A_2) / (\Pi_1 + \Pi_2)$	0,7 - 0,8, бажано $I_3 = 1$	Показує, яка частина короткострокових зобов'язань підприємства може бути нині за рахунок коштів на рахунках, у короткострокових цінних паперах, а також надходжень за розрахунками
Загальний коефіцієнт ліквідності	$I_4 = (A_1 + A_2 + A_3) / (\Pi_1 + \Pi_2)$	Необхідне значення = 1; оптимальне $I_4 = 1,5 - 2$	Показує, яку частину поточних зобов'язань за кредитами та розрахунками можна погасити, якщо мобілізувати всі оборотні кошти
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу	$I_5 = A_3 / [(A_1 + A_2 + A_3) - (\Pi_1 + \Pi_2)]$	Зменшення показника в динаміці — позитивний факт у діяльності підприємства	Показує, яка частина функціонального капіталу не знаходить руху в виробничих запасах і довгостроковій дебіторській заборгованості
Питома вага оборотних коштів в активах	$I_6 = (A_1 + A_2 + A_3) / B$	$I_6 \geq 0,5$	Залежить від галузевої належності
Коефіцієнт забезпеченості власними кошт.	$I_7 = (\Pi_4 - A_4) \times B / (A_1 + A_2 + A_3)$	Не менше 0,1	

Завдання 15.

На основі даних таблиці розрахувати та проаналізувати коефіцієнти ліквідності і платоспроможності підприємства.

КОЕФІЦІЄНТИ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ЛІКВІДНІСТЬ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Коефіцієнти платоспроможності	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення
Загальний показник платоспроможності (I ₁)			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (I ₂)			
Коефіцієнт «критичної оцінки» (I ₃)			
Загальний коефіцієнт ліквідності (I ₄)			
Коефіцієнт маневреності функціонального капіталу (I ₅)			
Питома вага оборотних коштів у активах (I ₆)			
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами (I ₇)			

Завдання 16.

Проаналізувати за даними балансу фінансову стабільність підприємства, використовуючи аналітичну таблицю:

Показники	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
Власний капітал (ряд. 380)				
Довгострокові зобов'язання (ряд. 480)				
Необоротні активи (ряд. 080)				
Наявність власних оборотних коштів (ряд. 1 + ряд. 2 - ряд. 3 таблиці)				
Поточні зобов'язання (ряд. 620)				
Загальна величина джерел формування запасів (ряд. 4 + ряд. 5 таблиці)				
Загальна величина запасів (ряд. 100—140)				
Надлишок (+) недостача (-) власних оборотних коштів для формування запасів (ряд. 4 - ряд. 7 таблиці)				
Надлишок (+) недостача (-) власних і позикових коштів для формування запасів (ряд. 6 - ряд. 7 таблиці)				

Зробіть висновок щодо фінансового стану підприємства, зокрема оцініть забезпеченість підприємства власними оборотними коштами та розрахуйте коефіцієнти ліквідності на основі наступної інформації:

Актив балансу	тис. грн.	Пасив балансу	тис. грн.
Довгострокові і нематеріальні активи	1217	Власний капітал	2953
Поточні активи	3296	Позиковий капітал	1560
запаси і витрати	970	довгострокові фінансові зобов'язання	885
дебіторська заборгованість та інші активи	2110	короткострокові фінансові зобов'язання	664
грошові кошти та їх еквіваленти	216	розрахунки та інші короткострокові пасиви	11
Всього	4513	Всього	4513

Завдання 17.

Розрахувати і проаналізувати за даними балансу основні показники фінансової стійкості підприємства на початок і кінець звітної періоду.

1. *Коефіцієнт концентрації власного капіталу*: [власний капітал (підсумок 1 розділу пасиву)] / [всього господарських коштів (валюта балансу)].

2. *Коефіцієнт фінансової незалежності*: (валюта балансу) / [власний капітал (підсумок 1 розділу пасиву)].

3. *Коефіцієнт маневреності власного капіталу*: (власні оборотні кошти) / [власний капітал (підсумок 1 розділу пасиву балансу)] норматив 0,4—0,6.

4. *Коефіцієнт структури довгострокових вкладень*: [довгострокові зобов'язання (3 розділ пасиву балансу)] / [необоротні активи (підсумок 1 розділу активу балансу)].

5. *Коефіцієнт довгострокового залучення позичених коштів*: [довгострокові зобов'язання (3 розділ пасиву)] / [довгострокові зобов'язання (3 розділ пасиву) + власний капітал (підсумок 1 розділу пасиву)].

6. *Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів*: [залучений капітал (підсумок 3 розділу пасиву балансу) + короткострокові кредити банків (в 4 розділі пасиву)] / [власний капітал (підсумок 1 розділу пасиву балансу)].

7. *Коефіцієнт структури залученого капіталу*: [довгострокові зобов'язання (3 розділ пасиву)] / [залучений капітал (4 розділ пасиву — «Поточні зобов'язання»)].

8. *Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами* розраховується відношенням власних обігових коштів до всієї величини обігових коштів: [(розділ 2 активу балансу) - (4 розділ пасиву «Поточні зобов'язання»)] / (2 / розділ активу балансу).

9. *Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів* обчислюється як відношення необоротних коштів до власного капіталу: (розділ 1 активу балансу) / (розділ 1 пасиву).

10. *Коефіцієнт співвідношення виробничих, активів і вартості майна* визначається відношенням виробничих активів (основні засоби, виробничі запаси, тварини на вирощуванні та відгодівлі, незавершене будівництво) із витратами майбутніх періодів (розділ 3 активу) до балансової вартості майна.

11. *Коефіцієнт окупності відсотків за кредити* розраховується відношенням: [(чистий прибуток) + (витрати щодо виплати відсотків)] / (витрати щодо виплати відсотків за кредити).

12. *Коефіцієнт стійкості економічного зростання* обчислюється відношенням різниці між чистим прибутком і дивідендами, виплаченими акціонерам до власного капіталу:

$$K. e. z. = (П - ДА) / ВК.$$

Розрахований коефіцієнт економічного зростання порівнюється з коефіцієнтом за попередній звітний період, а також з аналогічними підприємствами. Він характеризує стабіль-

ність одержання прибутку, який залишається на підприємстві для його розвитку і створення резерву. Наприклад, якщо коефіцієнт становитиме 0,185, то це означає, що прибуток розміром 18,5% власного капіталу за рік спрямовано на розвиток і створення резервів підприємства.

13. *Коефіцієнт чистої виручки* визначається відношенням суми чистого прибутку та амортизаційних відрахувань до виручки від реалізації продукції і послуг.

Наприклад, за звітний період на підприємстві по основних засобах і нематеріальних активах сума амортизації становить 480 тис. грн., чистий прибуток — 2100 тис. грн., виручка від реалізації— 39478 тис. грн.

Обчислити коефіцієнт чистої виручки, який показує, скільки чистої виручки припадає на кожну гривню реалізованої продукції. Розрахунки коефіцієнтів фінансової стабільності провести в аналітичній табл. 4.23.

14. *Коефіцієнт нагромадження амортизації* розраховується так: (знос основних засобів і нематеріальних активів) / (первісна вартість основних засобів і нематеріальних активів).

Оптимальне значення < 0,25.

РОЗРАХУНОК КОЕФІЦІЄНТІВ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Показники	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Відхилення

Завдання 18.

Розрахувати коефіцієнти ділової активності та розкрити економічну сутність кожного з них. Обчислити динаміку показників ділової активності за період з початку року. Інформацією для визначення коефіцієнтів ділової активності можуть бути дані балансу (ф. 1), ф. 2 «Звіт про фінансові результати», ф. 4 «Звіт про власний капітал», а також розрахунки, які були виконані при аналізі окремих показників фінансового стану:

АНАЛІЗ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

з/п	Показники	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
	Виручка від реалізації продукції: за минулий звітний період		
	за звітний період		
	Валюта балансу		
	Величина запасів по балансу		
	Грошові кошти та їх еквіваленти		
	в національній валюті		
	в іноземній валюті		
5	Кошти в розрахунках, інші оборотні активи		
	Дебіторська заборгованість		

	Кредиторська заборгованість		
	Основні засоби та інші необоротні активи		
	Величина джерел власних коштів підприємства		
0	Коефіцієнт загальної оборотності капіталу (ряд. 1: ряд. 2)		
1	Коефіцієнт оборотності мобільних коштів [ряд. 1: (ряд. 3 + 4+5)]		
2	Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних коштів (ряд. 1: ряд. 3)		
3	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (ряд. 1: ряд. 6)		
4	Період обороту дебіторської заборгованості (360: ряд. 13)		
5	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (ряд. 1: ряд. 6)		
6	Період обороту кредиторської заборгованості (360: ряд. 15)		
7	Фондовіддача основних засобів та інших позаоборотних активів (ряд. 1: : ряд. 8)		
8	Коефіцієнт оборотності власного капіталу (ряд. 1: ряд. 9)		
9	Тривалість обороту власного капіталу (360: ряд. 18)		

Завдання 19.

За даними балансу (ф. 1) і ф. 2 «Звіт про фінансові результати» розрахувати і проаналізувати прибутковість використаних коштів підприємства. Обчислення провести в аналітичній таблиці.

РОЗРАХУНОК І АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ, грн.

Показники	За планом	За звітний період	Відхилення
Виручка від реалізації продукції	430 322	448 487	
Собівартість реалізованої продукції	326 444	340 209	
Прибуток від реалізації (валовий прибуток)	103877	108277	
Чистий прибуток	77122	84302	
Середньорічна вартість загальних активів:	1 285 375	2 135943	
середньорічна вартість довгострокових активів	650 375	920981	
основних активів	632 840	905041	
Інших довгострокових активів	17500	15904	
нематеріальних активів	35	36	
Середньорічна вартість поточних активів:	635 000	1214962	
А) запасів	435 000	880 887	

Б) грошових коштів і їх еквівалентів	50000	54435	
В) дебіторської заборгованості	150000	279 685	
Коефіцієнт прибутковості загальних активів (ряд. 4 : ряд. 5)			
Коефіцієнт прибутковості реалізованої продукції (ряд. 4 : ряд. 1)			
Коефіцієнт обороту загальних активів (ряд. 1 : ряд. 5)			
Коефіцієнт обороту поточних активів (ряд. 1 : ряд. 6)			
Коефіцієнт обороту запасів (ряд. 1 : рад. 6а)			

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Україна, 1996.
2. Про власність: Закон України. Прийнятий Верховною Радою України 7 лютого 1991 р. зі змінами і доповненнями// Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 20.
3. Про підприємництво: Закон України. Прийнятий Верховною Радою України 7 лютого 1991 р. зі змінами і доповненнями. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 14.
4. Про підприємства: Закон України. Прийнятий Верховною Радою України 27 березня 1991р. зі змінами і доповненнями. // Відомості Верховної Ради України. - 1991 р. - № 24.
5. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку: Затв. наказами Мінфіну України, 1999-2001.
6. Абрютіна М. Анализ финансово—экономической деятельности предприятия. - М.: Дис, 2000.
7. Басовский Л. Теория экономического анализа: Уч. пос. - М.: Инфра-М, 2001.
8. Баканов М.И. Анализ хозяйственной деятельности в торговле. -М.: Экономика, 1997.
9. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. -М.: Финансы и статистика, 1997.
10. Балабанов И. Финансовый анализ и планирование хозяйственного субъекта. - М.: ФиС, 2000.
11. Ковалев В.В. Финансовый анализ. - М.: Финансы и статистика, 1996.
12. Бочаров В. Финансовое моделирование. С.-П.: Питер, 2000.
13. Быкадоров В. Финансово-экономическое состояние предприятия. - М: Приор, 2000.
14. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. - К.:КДТЕУ, - 2000 .
15. Бутинець Ф.Ф., Мних Е.В., Олійник О.В. Економічний аналіз. -Житомир: ПП «Рута», 2000.
16. Елейко Я. Основи фінансового аналізу. - Львів: ЛБИ НБУ, 2000.
17. Економічний аналіз: Навч. Посіб./ За ред. акад. НАНУ проф.М.Г. Чумаченка. - К.: КНЕУ, 2001.
18. Ковалев В.В., Волкова О.Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. - М.: Проспект, 2000.
19. Ковалев А. Анализ финансового состояния предприятия. -изд. 4-е, исправл. и доп. - М.: Центр экономики и маркетинга, 2000.
20. Митрофанов Г.В., Кравченко Г.О., Барабаш Н.С. Анализ деятельности банка. -К.: КДТЕУ, 1999.
21. Пархоменко В.М., Баранцев П.П. Реформування бухгалтерського обліку в Україні. План рахунків Положення(стандарти) бухгалтерського обліку - Луганськ, 2000.
22. Прыкин Б.В. Экономический анализ предприятия. - М.: ЮНИТИ, 2001.
23. Савицкая Г.В., Анализ хозяйственной деятельности предприятия. - Минск: ООО «Новое знание», 1999.
24. Сопко В., Завгородній В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу. - К.: КНЕУ, 2000.
25. Таркуцяк А. Фінансовий аналіз. К.: УФІМБ, 2000.
26. Фінансова звітність за національними положеннями(стандартами) бухгалтерського обліку: Практ. посіб. - К.: Лібра, 1999.